



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 25 listopada 2011 r.

**Pan
Andrzej Pielach
Dyrektor
Oddziału Regionalnego
Kasy Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
w Lublinie**

LLU-4101-20-01/2011
P/11/091

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie skontrolowała w Oddziale Regionalnym Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Lublinie (zwanym dalej Oddziałem) funkcjonowanie systemu rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego w latach 2008 - 2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Oddziału w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych uchybień.

Formułując pozytywną ocenę NIK uwzględniła prawidłową realizację zadań określonych przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników² (u.s.r.), a w szczególności przestrzeganie przez Oddział zasad włączania rolników i domowników do systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, sprawną organizację pracy

i obsługę ubezpieczonych oraz świadczeniobiorców. Ocenę tę uzasadniają:

- zapewnienie odpowiedniej kontroli spełniania ustawowych przesłanek włączania do ubezpieczenia rolniczego z mocy ustawy jak też na wniosek,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. nr 50, poz. 291 ze zm.

- właściwa współpraca z organami administracji publicznej, urzędami skarbowymi oraz ZUS w zakresie dotyczącym osób korzystających z ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników, w tym prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą,
- przestrzeganie zasad wynagradzania pracowników w szczególności ze środków Funduszu Motywacyjnego oraz Funduszu Ogólnego KRUS.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- nieuzasadnionego zróżnicowania obciążenia pracowników,
- niewystarczających działań w celu obniżenia kosztów obsługi systemu rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego,

1. Oddział prowadził w 2010 r. sprawy w zakresie obsługi 183.547 ubezpieczonych (z mocy ustawy oraz na wnioski) a także 202.080 świadczeniobiorców długoterminowych, zapewniając jednocześnie odpowiednią kontrolę włączania osób uprawnionych do systemu ubezpieczenia rolniczego. Kontrolę w tym zakresie prowadzono na podstawie dokumentacji przedkładanej przez zainteresowanych, a także wizytacji gospodarstw, dokonywanych w związku z dochodzeniem zaległości w uiszczaniu składek (w latach 2008-2010 przeprowadzono takich wizytacji, odpowiednio: 13 335, 11 323, 10 267).

2. W kontrolowanych latach zapewniono w Oddziale kontrolę spełniania warunków, uprawniających rolników lub domowników (podlegających ubezpieczeniu rolniczemu w pełnym zakresie z mocy ustawy) do prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w ramach kontynuowanego ubezpieczenia KRUS na podstawie przepisów art. 5a ustawy. Spośród 174 560 rolników i domowników objętych w 2010 r. tym ubezpieczeniem 9.026 osób prowadziło pozarolniczą działalność gospodarczą korzystając z ubezpieczenia w KRUS. Oddział na bieżąco współpracował z ZUS oraz urzędami skarbowymi i urzędami gmin w sprawach związanych z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym osiąganymi z tego tytułu dochodami. W kontrolowanej dokumentacji 19 rolników którzy zgłosili w fakt podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, Oddział wydał pięć decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z prowadzeniem takiej działalności z powodu niespełnienia warunków do objęcia takim ubezpieczeniem.

3. Oddział przestrzegał zasad nagradzania pracowników z Funduszu Motywacyjnego i Funduszu Ogólnego. W przyznawaniu nagród z ww. funduszy uwzględniane były kryteria określone obowiązującymi w tym zakresie regulaminami oraz zachowana forma dokumentowania ocen pracowniczych.

4. W realizacji zadań Oddziału w 2010 r. stwierdzono zróżnicowany poziom obciążenia pracowników. Wskaźnik obciążenia określony ilością ubezpieczonych, przypadających na jeden etat kształtował się od 490,5

(w Oddziale w Lublinie) do 744,8 w placówce w Hrubieszowie. Podobne zróżnicowanie wystąpiło w obszarze zadań związanych z prewencją, rehabilitacją i orzecznictwem lekarskim. Wskaźnik w tym zakresie ukształtował się w wysokości od 672,3 (w Oddziale) do 1532,0 w placówce terenowej w Chełmie. Stosunkowo równomiernie było natomiast obciążenie pracowników w obszarze świadczeń, głównie długoterminowych realizowanych wyłącznie w Oddziale oraz cztery placówki terenowe tzw. wiodące. Obciążenie to ukształtowało się od 1144,6 (Placówka Terenowa w Biłgoraju) do 1330,1 (Oddział w Lublinie). W ocenie NIK brak było uzasadnienia wystąpienia dysproporcji w obciążeniu pracowników.

5. W latach 2008-2010 wydatki poniesione przez Oddział za usługi świadczone przez podmioty zewnętrzne 32.114.363, 56 zł. (w 2008 r. – łącznie z placówkami w Biłgoraju, Chełmie i Radzynie Podlaskim 10.862.469,07 zł, 2009 r. – 11.091.586,10 zł, oraz 2010 r. – ogółem 10.160.308,39 zł. W 2010 r. dotyczyło to w szczególności takich usług jak: ochrona budynków KRUS (994.338,84 zł w 2010 r.), utrzymanie czystości (605.189,25 zł), usług pocztowych (6.342.622,72 zł), bankowych (2.031.262,12 zł).

Nierozwiązaną kwestią pozostaje nadmierna powierzchnia budynku biurowca w Biłgoraju (byłym oddziale KRUS). Oddział nie wnioskował do właściwych organów o zgodę na wynajem części pomieszczeń tym budynku w celu obniżenia kosztów jego eksploatacji. Powierzchnia całkowita budynku placówki w Biłgoraju wynosi 2.848,4 m², w tym powierzchnia biurowa 855,5 m², gabinet lekarski 71,5 m², składnica akt i archiwum 230,5 m² oraz pozostała powierzchnia (sanitariaty, ciągi komunikacyjne, sale obsługi interesantów i konferencyjne 1.691,9 m²) przy zatrudnieniu 94,9 etatu. Powierzchnia całkowita budynku w Biłgoraju jest większa od budynku Oddziału w Lublinie o 322,8 m², przy zatrudnieniu (średnio w etatach) niższym o 76,6 etatu.

W kontrolowanym okresie korzystał Oddział na podstawie umowy najmu z budynku stanowiącego własność Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników z przeznaczeniem na potrzeby Placówki Terenowej w Puławach. Budynek o powierzchni 450 m² wykorzystywany jest na potrzeby placówki w której zatrudnienie wynosi 16,9 etatu. Pomimo, że obsługę ubezpieczonych można było wykonywać w części budynku nie wnioskowano do tego Funduszu o zmianę umowy w tym zakresie lub obniżenie czynszu najmu za wykorzystywaną powierzchnię budynku. W 2010 r. dokonał natomiast Oddział za zgodą Prezesa KRUS zakupu działek w Puławach za kwotę 763.206,38 zł wraz z kosztami operatu szacunkowego i opłat notarialnych.

6. Wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania nie wpłynęło w sposób istotny na obsługę ubezpieczonych. Przyjęte w tym systemie mierniki wartościowania skuteczności i efektywności pracy Oddziału KRUS nie mają cech innowacyjności. Większość z nich uznaje się za parametry standardowe, stosowane przez Oddział przed wprowadzeniem zintegrowanego systemu zarządzania. Niewymierne są także w ocenie NIK korzyści do których zaliczono m.in. bardziej przyjazne nastawienie do interesantów, pełniejsze ich zadowolenie, zwiększenie wiarygodności organizacji oraz budowanie wizerunku organizacji profesjonalnej i utrzymywanie europejskich standardów zarządzania.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienie równomiernego obciążenia pracowników realizujących zadania w zakresie ubezpieczeń oraz prewencji, rehabilitacji i orzecznictwa lekarskiego,
- 2) podjęcie stosownych działań w sprawie zagospodarowania niewykorzystanej powierzchni biurowca w Biłgoraju i obniżenia kosztów funkcjonowania Placówki Terenowej w Puławach.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.